

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เอกชนมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาของชาติ การจัดการศึกษาทุกระดับเพื่อประชาชนนั้น รัฐถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของรัฐที่จะต้องดำเนินการ โดยคำนึงว่าการศึกษามีความสำคัญในอันดับสูงแห่งกิจการของรัฐที่รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษา เพื่อปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีและพัฒนาคุณภาพของคน เพื่อพัฒนาประเทศทุก ๆ ด้านแต่โดยที่งบประมาณการจัดการศึกษาของประเทศมีปริมาณจำกัด ดังนั้นการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพจำเป็นต้องระดมทรัพยากรจากด้านต่าง ๆ อย่างมหาศาล เช่น จากชุมชนในท้องถิ่น สถาบันศาสนาและเอกชน ซึ่งสำหรับเอกชนรัฐได้เปิดโอกาสให้เอกชนได้จัดการศึกษาได้ทุกระดับ และประเภทการศึกษา ยกเว้น การฝึกหัดครู (มนครี มีสำเนา 2525: 9-18)

การที่เอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษา ทำให้รัฐสามารถนำงบประมาณไปใช้ขยายการศึกษาภาคบังคับในชนบทได้มากขึ้น นอกจากนี้ สถานศึกษาเอกชนบางแห่งสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพดีเป็นที่ยอมรับของประชาชน จึงก่อให้เกิดการแข่งขันและเปรียบเทียบมาตรฐานการจัดการศึกษาระหว่างเอกชนด้วยกันเอง ตลอดจนระหว่างการศึกษาของรัฐและเอกชน อันจะทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของประเทศ โดยมีส่วนร่วม

การศึกษาในระดับต่าง ๆ นั้นสถิติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในปีการศึกษา 2524 อัตราส่วนจำนวนนักเรียนในสถานศึกษาของรัฐกับเอกชนประเภทส่วสามัญศึกษา แยกได้ดังนี้ ประเภทอนุบาลศึกษา 11:89 ประถมศึกษา 92:8 มัธยมศึกษาตอนต้น 83:17 มัธยมศึกษาตอนปลาย 87:13 อาชีวศึกษา 49: 51 ซึ่งเห็นได้ว่าในระดัอนุบาลนั้น จำนวนนักเรียนในภาคเอกชนมีมากกว่าภาครัฐบาล ส่วนระดับประถมศึกษาซึ่ง

เป็นการศึกษาภาคบังคับและมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีโครงการจะขยายเป็นการศึกษาภาคบังคับ นั้น จำนวนนักเรียนจะลดลง ในปีการศึกษา 2525 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของรัฐ : เอกชน เป็น 85:15 ในปีการศึกษา 2526 เป็น 86:14 ส่วนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2526 อัตราส่วนเป็น 89:11 เมื่อพิจารณาตามภาคภูมิศาสตร์ แม้ว่านักเรียน ส่วนใหญ่ในระดับมัธยมศึกษาจะอยู่ในโรงเรียนของรัฐบาลมากกว่าเอกชน แต่ในกรุงเทพมหานคร จำนวนนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนเอกชนมีมากที่สุด และเมื่อเทียบกับนักเรียนในโรงเรียน เอกชนภาคอื่น ๆ ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526) และจากรายงานการวิจัยเพื่อจัดระดับมาตรฐานการศึกษาโรงเรียน ส่วยสำมัญ ปีงบประมาณ 2523-2524 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งเป็น การวิจัยครั้งล่าสุดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชนส่วนสำมัญ สรุปผลได้ดังนี้

อันดับ	โรงเรียนในเขต กทม.	โรงเรียนในเขตการศึกษา 1-12	รวม
1	0.28	-	0.28
2	6.26	10.15	16.41
3	9.32	30.60	39.92
4	5.14	20.86	26.00
5	3.34	9.18	12.52
6	<u>0.14</u>	<u>4.73</u>	<u>4.87</u>
รวม	<u>24.48</u>	<u>75.52</u>	<u>100.00</u>

จะพบว่าคุณภาพของโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาส่วยสำมัญ มีตั้งแต่อันดับ 1-6 สำหรับอันดับ 1 ซึ่งเป็นอันดับดีมาก มีอยู่เฉพาะในกรุงเทพมหานครเท่านั้น

จะพบว่าเอกชนมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาของชาติ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม การดำเนินงานกิจการของโรงเรียนเอกชนเพื่อสนองความต้องการของรัฐและประชาชนก็ไม่ราบรื่น เท่าที่ควร ดังเห็นได้จากเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อมวลชนเกี่ยวกับการเรียกเก็บเงินเป็นพิเศษ นอกเหนือจากค่าเล่าเรียน หรือเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนไม่เหมาะสมกับคุณภาพของโรงเรียน

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน : 29-40) ประกอบกับการบริหารการศึกษาของเอกชน หรือโรงเรียนราษฎร์กำลังประสบปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหานโยบายของรัฐที่ไม่แน่นอนเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน ปัญหาค่าใช้จ่ายไม่สมดุลกับรายได้ ซึ่งอาจเกิดเนื่องมาจากการขยายตัวของโรงเรียนรัฐบาลอย่างรวดเร็ว หรือเนื่องมาจากการบริหารของโรงเรียนเองก็ดี ได้มีผลทำให้เกิดปัญหาติดตามมาอย่างมากมาย เช่น ปัญหาความประพฤติของนักเรียน ปัญหาครูว่างงาน ซึ่งล้วนแต่มีผลกระทบต่อคุณภาพของการศึกษาทั้งสิ้น

คุณภาพของการศึกษาส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของหลักสูตร (สุมิตร คุณานุกร 2518:10) หลักสูตรที่มีคุณภาพดีควรเป็นหลักสูตรที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและทัศนคติที่ดีที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม และหลักสูตรที่ดีควรตอบสนองต่อสังคม ซึ่งจะเห็นได้จากแนวนโยบายของรัฐบาลในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ในส่วนที่เกี่ยวกับการมัธยมศึกษา ได้ระบุว่า "มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม" หลักการนี้ตรงกับหลักการของการปฏิรูปการศึกษาซึ่งคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการยกร่างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไว้แล้ว จึงได้นำมาผสมผสานกันเป็นหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 หลักสูตรดังกล่าวได้มีหลักการระบุไว้ว่า "เป็นหลักสูตรที่ให้การศึกษากว้างไปอันเป็นพื้นฐานสำหรับประกอบสัมมาอาชีพตามความสามารถและความสนใจ และเป็นหลักสูตรที่โรงเรียนสามารถจัดโปรแกรมการเรียนให้จบในตัวเองได้ หรือเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อ เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ และเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ได้ค้นพบความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะตน" โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาอาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของแต่ละบุคคล เป็นหลักสูตรที่สนองความต้องการของท้องถิ่นทางด้านอาชีพ การคัดสอนวิชาอาชีพจำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการ เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ และทักษะจากแหล่งวิทยากร และสถานประกอบการต่าง ๆ ได้

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 พัฒนารับเพื่อใช้แทนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 ทั้งนี้เนื่องจากการนำหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2503 ไปใช้ในโรงเรียนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (สดดา สุวรรณกุล 2518:188) ทั้งนี้

เนื่องจากหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2503 มีจุดมุ่งหมายระดับหมวดวิชาในทุกระดับชั้น มุ่งเน้นความรู้สีกด้านอารมณ์ และคำนิยมต่าง ๆ มากกว่าความรู้ แต่ในการจัดเนื้อหาวิชา อัตราเวลาเรียน และกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน มุ่งเน้นความรู้มากกว่าด้านอื่น การเรียนเป็นไปเพื่อการสอบ จึงทำให้ในบางครั้งแบบทดสอบเป็นสิ่งที่ครูนำมาใช้สอนควบคู่ไปกับบทเรียน เพื่อให้นักเรียนจำคำตอบได้ จะได้ทำข้อสอบได้ ดังนั้นการนำหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2503 ไปใช้ในโรงเรียนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จึงทำให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรใหม่เพื่อใช้แทน ได้แก่ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีความแตกต่างจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 ในหลายประการคือ ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่พึงประสงค์อย่างกว้างขวาง และชัดเจนขึ้นกว่าหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 นอกจากนี้ยังเน้นการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อสังคมอาชีพต่าง ๆ ปลูกฝังความรัก ความผูกพันต่อท้องถิ่นที่ตนเข้ามาอาศัยอยู่ และเป็นพลเมืองดีของชาติ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ยังมุ่งพัฒนาสังคมควบคู่ไปกับผู้เรียนด้วย (ณรงค์ คงกิจ 2528:162)

ในด้านเนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียนพบว่า หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 มีความแตกต่างจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 คือ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 มีการจัดหลักสูตรเป็นแบบที่กำหนดขอบข่ายของความรู้ไว้อย่างกว้าง ๆ (Broad Fields Curriculum Design) ได้แก่ การนำวิชาที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกันสัมพันธ์กันรวมเข้าเป็นหมวดวิชา และเน้นการบูรณาการ เพื่อให้แต่ละวิชาเป็นการถ่ายทอดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ในขณะที่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ไม่แบ่งเนื้อหาวิชาเป็นหมวดวิชาดังเช่น หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 แต่จัดเนื้อหาวิชาเป็นกลุ่มวิชา มี 5 กลุ่มคือ กลุ่มวิชาภาษา กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ กลุ่มวิชาการทำงานและอาชีพ ในบางกลุ่มวิชามีการจัดเนื้อหาในรูปของบูรณาการคือ การรวมเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์เข้าเป็นเรื่องเดียวกัน นอกจากนี้ รายวิชาเลือกของหลักสูตรมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น แสดงว่าหลักสูตรได้มี

การพัฒนาไปสู่หลักสูตรแบบกว้าง คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนรายวิชาต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง และในด้านอัตราเวลาเรียนได้เปลี่ยนจากเดิมคือ เรียนปีละ 3 ภาค ปีหนึ่งให้มีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่า 35 สัปดาห์ สัปดาห์ละไม่ต่ำกว่า 5 วัน โดยมีเวลาเรียนในแต่ละสัปดาห์ เป็น 30-35 ชั่วโมง เป็นเรียนปีละ 2 ภาคเรียน แต่ละภาคเรียนมีระยะเวลา 20 สัปดาห์ สัปดาห์หนึ่งจะต้องสัปดาห์เรียนอย่างน้อย 35 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที เรียนวิชาบังคับ และวิชาเลือกอย่างน้อย 35 คาบต่อสัปดาห์ ทุกภาคเรียน สัปดาห์ละ 1 คาบต่อสัปดาห์ โดยไม่คิดหน่วยการเรียน

ในด้านกระบวนการเรียนการสอน หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 มีความแตกต่างจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 มาก กล่าวคือ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 แม้จะได้มีโครงการใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เช่น วิธีสอนแบบสร้างสรรค์ (Creative Teaching) การสอนโดยสัญชาตญาณ (Intuitive Approach to teaching concepts) การใช้บทเรียนสำเร็จรูป การสอนเป็นคณะ แต่การเรียนการสอนเท่าที่ครูปฏิบัติคือ การสั่งเสริมให้ผู้เรียนจำเนื้อหาได้มากที่สุด เพื่อการสอบการสอนจึงมักจะใช้วิธีบรรยายการสอนเป็นการสอนหนังสือแทนที่จะสอนคน การเรียนเป็นการเรียนหนังสือแทนที่จะเป็นการปรับปรุงคุณภาพชีวิต พัฒนาบุคลิกภาพและสติปัญญาของตนเองตามความมุ่งหมายของหลักสูตร จึงเป็นข้อบกพร่องของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 ในด้านการนำหลักสูตรไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ในขณะที่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 เน้นกระบวนการสอนเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น มากกว่ามุ่งให้ผู้เรียนจดจำข้อเท็จจริง วิธีการสอนในระยะนี้จึงเปลี่ยนจากการบรรยายมาเป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น ดังนั้นในการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ครูจึงมีบทบาทมากในการอาศัยเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ เช่น การให้ผู้เรียนทำกิจกรรม การอภิปราย การเขียนรายงาน และการศึกษาค้นคว้า อันจะเห็นได้จากนวัตกรรมทางการสอนใหม่ ๆ ที่นำเข้ามาใช้มาก คือ การเรียนเพื่อรอบรู้ (Mastery Learning) การสอนโดยยึดจุดประสงค์เป็นหลัก (Teaching by Objective, TBO) หรือการสอนเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพมนุษย์ (ณรงค์ คงกิจ 2528: 211) นั่นคือ การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

ได้เปลี่ยนจากหลักสูตรเดิม (หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503) ที่เน้นความรู้ในเนื้อหาสาระวิชาสู่การเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น โดยมีเนื้อหาวิชาเป็นเพียงสื่อที่จะทำให้ครูบรรลุมรรถประสงค์ที่ตั้งไว้ก่อนสอนเท่านั้น

ในด้านกรวัดและการประเมินผลนั้น หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ก็ได้เปลี่ยนแปลงไปจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 ซึ่งเดิมกำหนดวิชาเรียนต่อเนื่องกันตลอดปี การประเมินผลการเรียนการสอนจึงใช้คะแนนรวมจากทุกวิชาเป็นการตัดสิน ถ้านักเรียนสอบตกจะต้องเรียนทุกวิชาซ้ำตลอดปี ในขณะที่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 นักเรียนสามารถเลือกวิชาเรียนที่นักเรียนมีความถนัดและสนใจได้ การประเมินผลจึงใช้การพิจารณาเป็นรายวิชาซึ่งเป็นอิสระแก่กัน ดังนั้น ถ้านักเรียนตกในรายวิชาใดก็สามารถทำการสอบซ่อมเฉพาะวิชา หรืออาจเปลี่ยนวิชาเรียนได้ ในกรณีที่เปลี่ยนวิชาเลือก (กระทรวงศึกษาธิการ 2521:2-5)

กล่าวได้ว่า แนวทางในการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนนั้น ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งเดิมการประเมินผลเป็นการตัดสินได้ตก มาเป็นวิธีการประเมินผลเพื่อวินิจฉัยจุดเด่นจุดด้อยของผู้เรียน เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นั่นคือ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 มีการปรับปรุงเพื่อให้แทนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 ในด้านต่าง ๆ ทุกด้าน เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพในการเรียนการสอนยิ่งขึ้น

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 มีเจตนารมณ์ที่จะสร้างบุคคลในประเภทให้มีคุณภาพทั้งสองส่วนคือ ส่วนที่มีโอกาสได้เข้าไปศึกษาต่อในสถานศึกษาระดับสูงขึ้นไป และส่วนที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อ ซึ่งต้องออกไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมหรือท้องถิ่นของตน ผู้ที่มีความสามารถสอบเข้าศึกษาต่อได้ก็จะได้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป ส่วนผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป ก็สามารถที่จะออกไปใช้ชีวิตในสังคม ประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงตัวได้พอสมควร เพราะหลักสูตรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาจัดแผนการเรียนไว้สองแบบคือ แบบที่เน้นหนักเป็นพื้นฐานสำหรับศึกษาต่อ และแบบเน้นหนักให้จบในตัวเอง ซึ่งประกอบไปด้วยวิชาอาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน เป็นอาชีพที่

สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ดังนั้นหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 จึงมีโครงสร้างที่ประกอบด้วย กลุ่มวิชาต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนที่เป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก

ส่วนที่เป็นวิชาบังคับที่ทุกคนต้องเรียนนั้น มีจุดประสงค์เพื่อที่จะเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และคุณสมบัติบางประการร่วมกัน ที่ถือว่าจำเป็นสำหรับความเป็นพลเมืองดี มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความมั่นคงและปลอดภัยของประเทศชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ส่วนที่เป็นวิชาเลือกซึ่งมีอยู่ประมาณ 1 ใน 3 ของวิชาทั้งหมดจะเป็นส่วนที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจ ทั้งนี้เพราะถือว่าหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 นี้ เป็นหลักสูตรที่จบในตัวเอง ผู้ที่เรียนจบหลักสูตรนี้แล้ว จะสามารถดำรงชีวิตเป็นพลเมืองดีของสังคมไทย และประกอบอาชีพเลี้ยงชีวิตได้ตามสมควร (กระทรวงศึกษาธิการ 2520:3)

จะเห็นได้ว่า หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 นี้ ได้ระบุเกี่ยวกับหลักการที่จะให้สถานศึกษาได้ดำเนินการสอนทั้งวิชาที่เป็นพื้นฐานสำหรับศึกษาต่อ และวิชาที่เป็นพื้นฐานสำหรับประกอบสัมมาอาชีพ โดยให้เด็กเลือกเรียนได้ตามความสามารถ และความสนใจของตนเอง ซึ่งหลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้คำนึงถึงความแตกต่างของความสามารถและความสนใจของเด็ก นั่นคือ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เป็นการจัดการประสลับการให้แก่นักเรียน ประสลับการนี้เหล่านี้จะทำให้เด็กเรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่าง ๆ โกวาท ประมวลพฤกษ์ (2526:4-6) ได้ระบุว่า บุคคลอันเป็นผลผลิตที่สำคัญของการศึกษาได้รับการพัฒนา จนกระทั่งเกิดกิจนิสัย และคุณลักษณะที่ติดตัวเป็นประจำดังนี้

1. นิยมทำงานร่วมกันและมีการทำงานร่วมกันเป็นประจำ
2. ให้ความสำคัญต่องานและสิ่งของใช้ร่วมกันมากกว่ามุ่งแสวงหาสิ่งนั้นมาเป็นของตน
3. ใช้วัสดุสิ่งของอย่างคุ้มค่า
4. เป็นผู้ประกอบการในทุกด้าน
5. ยึดมั่นในคุณธรรม ซื่อสัตย์ และไม่เอาเปรียบผู้อื่น
6. นิยมการแก้ปัญหาอย่างมีระบบด้วยวิธีการทางปัญญา

นอกจากนี้ การจัดแผนการเรียนการสอนให้มักเรียนไม่ว่าจะเป็นวิชาสามัญ หรือ วิชาอาชีพ บัณฑิตต้องการให้มักเรียนเกิดทักษะทางการเรียนรู้ครบ 5 ประการคือ (กระทรวง ศึกษาธิการ 2529:31-32)

1.1 ทักษะทางเชาวน์ปัญญา (Intellectual Skills) ได้แก่ การเรียนรู้ ที่จะทำให้มนุษย์สามารถตอบสนองสิ่งแวดล้อมที่เขาเข้าใจได้ จัดเป็นสมรรถภาพพื้นฐานที่สำคัญ ที่สุดของการเรียนทักษะทางเชาวน์ปัญญา จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนตามลำดับขั้น จากง่ายไปหายาก ดังนี้คือ

- 1'. การจำแนก
2. การเกิดมโนภาพทางรูปธรรม
3. การเกิดมโนภาพทางนามธรรมหรือนิยาม
4. การรวบรวมเป็นกฎ
5. การนำกฎไปใช้หรือการแก้ปัญหา

1.2 ทักษะทางการสื่อความด้วยคำพูด (Verbal Information) หมายถึง วาจา หรือคำพูดที่มนุษย์พูดออกมาแล้วคนอื่นฟัง เข้าใจชัดเจน เช่น การบอกเล่าที่เป็นพยางค์ เป็นคำ เป็นประโยค เป็นเรื่องราว เป็นต้น

1.3 ยุทธศาสตร์ในการคิด (Cognitive Strategies) เป็นทักษะทางเชาวน์ ปัญญาชนิดพิเศษ อันเป็นทักษะภายในที่บังคับหรือควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ในการคัดเลือก การ รับรู้จากภายนอก ควบคุมการแปลความเพื่อให้เข้าใจได้นาน ควบคุมการนำสิ่งที่จำไว้ออกมาใช้ และ ควบคุมการแก้ปัญหาใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยพบหรือเคยปฏิบัติมาก่อน

1.4 ทักษะทางการเคลื่อนไหว (Motor Skills) เป็นทักษะของมนุษย์ที่เกี่ยวข้อง กับการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อ หรือส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย มนุษย์จะรู้ทักษะทางการเคลื่อนไหว มาตั้งแต่เด็กจนโตเป็นผู้ใหญ่ การเรียนรู้ต่าง ๆ ต้องอาศัยทักษะทางการเคลื่อนไหวเป็นพื้นฐาน ทั้งสิ้น ทักษะนี้จะเกิดแก่ผู้เรียนได้ดีก็อยู่ที่การฝึกปฏิบัติบ่อย ๆ

1.5 เจตคติ (Attitude) ได้แก่ ความรู้สึกที่คนเรามีต่อบุคคล ต่อสิ่งของ หรือ ต่อเหตุการณ์ เจตคติจะเป็นสิ่งช่วยเหลือหรือบับังคับในการเลือกการกระทำของมนุษย์

ดังนั้น การล่อนให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางการเรียนรู้ 5 ประการ ดังที่ได้กล่าวมา จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่แตกต่างกัน และจะใช้พฤติกรรมที่เกิดขึ้นมาแต่ละทักษะนี้ ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามความรู้ความสามารถของตน ตามควรแก่ศักยภาพ ซึ่งกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ผู้ที่เกิดทักษะทางการเรียนรู้ครบบริบูรณ์ 5 ประการแล้วนี้ คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ด้วยองค์ 3 ประการคือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา และพลศึกษา นั้นเอง

จะเห็นได้ว่า หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เกิดนิสัยที่พึงประสงค์ต่าง ๆ ตลอดจนมุ่งพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม เพื่อให้ผู้เรียนเจริญเติบโต และใช้ชีวิตในสังคมอย่างเป็นสุขอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ อันสิ่งผลทำให้เกิดการพัฒนาของประเทศโดยส่วนรวม ด้วยความสำคัญของหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) นโยบายข้อที่ 1 ซึ่งมุ่งขยายมัธยมศึกษาเพื่อยกระดับการศึกษาของประชากรให้สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ วัตถุประสงค์นโยบาย และวงเงิน เพื่อพัฒนาการศึกษาของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) นอกจากนี้การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาชั้น ยังเป็นการศึกษาระดับกลาง คือ เป็นระยะหลังประถมศึกษา และก่อนการศึกษาระดับสูง และในฐานะที่เป็นการศึกษาระดับกลาง จึงมีความสำคัญในการเชื่อมการศึกษาทั้งสองระดับ จุดนี้จึงทำให้การมัศึกษามีลักษณะยากกว่าการศึกษาระดับอื่น ๆ เพราะการทำต่อต้องทราบพื้นฐานเดิมเป็นอย่างดี จึงจัดให้ประสมประสานกับงานระดับของการศึกษาที่รับผิดชอบได้ จากนั้นจะต้องทราบภาวะอันแท้จริงที่จะต้องเตรียมคน เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาระดับสูงขึ้นไป นอกจากนี้การมัศึกษายังเป็นการศึกษาระดับสุดท้ายที่จะอยู่ในความดูแลควบคุม ดังนั้น การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจะต้องประณีตที่สุดในการดำเนินการ เพราะในชีวิตการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจะเป็นตอนสุดท้ายที่ได้กอยู่ในความดูแลของครู หลังจากนั้นเด็กจะต้องออกไปประกอบอาชีพหรือไปศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ซึ่งเปลี่ยนระบบการควบคุมดูแลหรือต้องดูแลตัวเองอย่างผู้ใหญ่เต็มตัว ดังนั้น ถ้าเด็กในระดับนี้ไม่ได้รับการฝึกอบรมที่ดีพอแล้ว ก็เท่ากับส่งปัญหานั้นไปให้กับสังคมนั่นเอง (รุ่งทิวา สักรักร. 2526:1-5) ด้วยความสำคัญของหลักสูตรการมัธยมศึกษา ตลอดจนสภาพปัญหาที่โรงเรียนเอกชนประสบอยู่ดังกล่าวข้างต้น

และจากการศึกษาเอกชนเท่าที่ผ่านมาเป็นการศึกษาในแนวกว้าง ยังขาดการศึกษาเจาะลึก เฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน เพื่อให้ได้ภาพที่ชัดเจนของโรงเรียนเอกชน อันจะมี ผลต่อการกำหนดนโยบายการสนับสนุนการศึกษาเอกชนอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะติดตามการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียน เอกชนสายสามัญในเขตกรุงเทพฯ ตลอดจนเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการใช้หลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนเอกชนที่มีประสิทธิภาพต่างกัน ผลการ วิจัยเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 เพื่อชี้แนะแนวทาง ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชน ให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และบรรลุตาม เป้าหมายของหลักสูตรยิ่งขึ้น อีกทั้งการวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ ซึ่งได้จัดให้ทำโครงการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาเอกชนในด้าน ต่าง ๆ ผู้วิจัยสนใจเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรในโรงเรียนเอกชน จึงทำการวิจัยเพื่อติดตาม การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนเอกชน ในเขตกรุงเทพฯ- มหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อติดตามการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียน เอกชน สายสามัญ ในเขตกรุงเทพฯ-มหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนเอกชนที่มีประสิทธิภาพสูง กับโรงเรียนเอกชนที่มีประสิทธิภาพต่ำ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนเอกชนสายสามัญที่มีการเปิดสอน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพฯ- ปการศึกษา 2529 จำนวน 179 โรงเรียน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชน ซึ่งแปรค่าได้

2 ระดับคือ โรงเรียนเอกชนที่มีประสิทธิภาพสูง กับโรงเรียนเอกชนที่มีประสิทธิภาพต่ำ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการใช้หลักสูตรในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1 ด้านสภาพของโรงเรียนและการบริหารหลักสูตร

1. ความพร้อมด้านอาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์
2. ความพร้อมด้านบุคลากร
3. การจัดทำแผนการเรียน
4. การสอนซ่อมเสริม
5. การวัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.2.2 ด้านการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอน

2.2.3 ด้านการวัดบริการแนะแนว

2.2.4 ด้านการประเมินผลการเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การให้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน
2. การตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามไม่ขึ้นอยู่กับตัวแปรต้นเวลา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนเอกชน หมายถึง โรงเรียนหรือสถาบันที่เอกชน คณะบุคคล องค์กร หรือมูลนิธิ ลงทุนจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 และอยู่ในความควบคุมดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและ/หรือตอนปลายสายสามัญ ประกอบด้วยโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนต้น และ/หรือตอนปลาย หรือโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น และ/หรือตอนปลาย หรือโรงเรียนที่เปิดสอนเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

โรงเรียนประสิทธิภาพสูง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนสายสามัญในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการจัดอันดับคุณภาพดี ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 1 หรือ 2 ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน หรือตามเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่ง ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงอย่างเดียว

โรงเรียนประสิทธิภาพต่ำ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนสายสามัญในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการจัดอันดับคุณภาพต่ำ ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 หรือ 6 ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน หรือตามเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่ง ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงอย่างเดียว

หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนเอกชนสายสามัญ ที่มีการเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2529

ครู หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่สอนและสนับสนุนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสายสามัญที่มีการเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2529

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนเอกชนสายสามัญ ที่มีการเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2529

การติดตามการใช้หลักสูตร หมายถึง การประเมินการปฏิบัติตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนเอกชนสายสามัญ ในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านสภาพของโรงเรียนและการบริหารหลักสูตร
 - 1.1 ความพร้อมของอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์
 - 1.2 ความพร้อมด้านบุคลากร
 - 1.3 การจัดทำแผนการเรียน
 - 1.4 การคัดลอกข้อสอบเสริม
 - 1.5 การจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร
2. ด้านการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอน
3. ด้านการวัดการบริการแนะแนว
4. ด้านการประเมินผลการเรียน

ประโยชน์คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนเอกชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำข้อมูลนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโอกาสต่อไป
2. ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร พุทธศักราช 2521 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการใช้หลักสูตร และจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ทำให้ทราบความแตกต่างของการใช้หลักสูตรในโรงเรียนเอกชน ที่มีประสิทธิภาพต่างกัน ซึ่งโรงเรียนอาจใช้เป็นเกณฑ์สำหรับโรงเรียนในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรยิ่งขึ้น
4. ทำให้ได้ข้อความรู้และลึกเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร อันจะช่วยทำให้โครงการวิจัย ประสิทธิภาพการมัธยมศึกษาเอกชนได้ข้อค้นพบที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น อันจักเป็นประโยชน์ในการวางแผน และกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาเอกชนต่อไป